

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2023/1640,

5. juuni 2023,

milles käsitletakse fossiilkütustega samas protsessis töödeldud biomassist toodetud biokütuse ja transpordis kasutatava biogaasi osakaalu kindlaksmääramise metoodikat

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 28 lõiget 5,

ning arvestades järgmist:

- (1) Koostöötlemine viitab tavaliselt naftarafineerimisüksusele, kus töödeldakse lähteaineks olevat biomassi koos fossiilse lähteainega ja valmistatakse neist lõppkütus. Seda meetodit võidakse siiski kasutada ka muudes käitistes, kus töödeldakse vedelaid biokütuseid ja fossiilset naftat või koostöödeldakse nii bioloogilist kui ka muud päritolu jäätmeid. Lähteainena kasutatav biomass võib olla näiteks lipiidipõhine materjal, nagu taimeõli, toortallõli või pürolüüsiõli ning fossiilne lähteaine on tavaliselt saadud toornaftast. Sellisest lähteainete segust toodetud lõppkütused on tavaliselt diislikütus, reaktiivkütus, kütteõli, laevakütus, bensiin, bensiinikomponendid ja mõnikord ka propaan, mis on veeldatud naftagaasi koostisosana, ning leiduda võib ka väiksemas koguses muid saadusi. Oluline on see, et niisugused koostöödeldud kütused sisaldavad teatava osa biokütuseid ja biogaasi. Juhul kui tootmisüksus kasutab lähteainena ühendtaristust kõrvaldatud biometaani, mis on sertifitseeritud ja jälgitav ühendatud gaasitaristu massibilansisüsteemi kaudu, ei käsitata seda käesoleva delegeeritud määruse tähenduses koostöötlemise liigina.
- (2) Käesolevas delegeeritud määruses tähendab biogaas gaasi, mille lähteaineks on biomass ja mida toodetakse kõnealuse lähteaine ja fossiilse lähteaine koostöötlemisel, et muundada need vedelateks ja gaasilistes lõppkütusteks.
- (3) Selleks, et oleks võimalik arvestada biomassi ja fossiilse lähteaine samas protsessis töötlemisel toodetud kütustes sisalduvate taastuvkütuste osakaalu direktiivi (EL) 2018/2001 kohaste eesmärkide saavutamisel ning aidata tõhusalt kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele liidus, nõutakse kõnealuse direktiivi artikli 28 lõikes 5, et komisjon võtaks vastu delegeeritud õigusakti, milles täpsustatakse metoodika, millega määratakse kindlaks biokütuse ja transpordis kasutatava biogaasi osakaal juhul, kui biomassi töödeldakse samas protsessis koos fossiilkütustega.

⁽¹⁾ ELT L 328, 21.12.2018, lk 82.

- (4) Selleks, et saavutada tasakaal kontrollimiskulude ja katsete täpsuse vahel, võimaldatakse delegeeritud õigusaktiga ettevõtjatel kasutada kas radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhinevat ühtset ühtlustatud katsemeetodit või omaenda katsemeetodeid, mis võivad olla ettevõtte- või protsessispetsiifilised. Selleks et tagada, et turul rakendatakse ühtset kontrollimismetodit, peaksid ettevõtjad, kes peamise katsemeetodina kasutavad muud kui radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhinevat meetodit, kasutatava peamise katsemeetodi õigsuse kontrollimiseks tegema oma väljundiga regulaarselt katseid radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhineva meetodi kohaselt. Selleks, et ettevõtjad saaksid radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhinevate katsete ja peamise katsemeetodina kasutatava muu meetodi kombineeritud rakendamisega harjuda, võimaldatakse kõnealuse meetodika esimese kohaldamisaasta jooksul teatavat paindlikkust seoses lubatud protsentuaalse hälbega peamiste ja teiste kontrollkatsete tulemuste vahel.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

**FOSSILKÜTUSTEGA SAMAS PROTSESSIS TÖÖDELDUD BIOMASSIST TOODETUD BIOKÜTUSE JA TRANSPORDIS
KASUTATAVA BIOGAASI OSAKAALU KINDLAKSMÄÄRAMISE MEETOD**

Artikkel 1

Üldpõhimõtted ja sobivate meetodite rakendamine

1. Biomassi koostöötlevad ettevõtjad võivad välja töötada nende tehase konkreetsele ülesehitusele ja lähteainesegule kohandatud, ettevõtte- või protsessispetsiifilise katsemeetodi ja kasutada seda, et määrata kindlaks süsinikupõhise biosisalduse osakaal. Peamine katsemeetod peab põhinema kas massi- või energiabilansil, saagise leidmisel või väljundis radiosüsiniku (^{14}C) määramisel (st radiosüsiniku mõõtmine kiirendi-massispektromeetrilisel (AMS) või vedeliktsintillatsioonil loenduse (LSC) meetodil).
2. Olenemata kasutatavast katsemeetodist käsitavad ettevõtjad süsteemipiiridena kogu rafineerimistehast, vedelaid biokütuseid ja fossiilnaftat töötlevat käitist või sisendjäätmete koostöötlemiskäitist. Koostöödeldud kütuste segamist muude kütustega käsitatakse väljaspool süsteemipiire toimuvana. Radiosüsiniku (^{14}C) määramine tehakse enne, kui koostöötlemise teel toodetud kütused segatakse teiste fossiil- või biokütustega, mis ei osalenud koostöötlemisel.
3. Kui ettevõtjad teatavad koostöötlemise tulemustest, esitavad nad üksikasjad kasutatud katsemeetodi mõõte- ja kordustäpsuse kohta. Ettevõtjad võtavad arvesse oma peamise katsemeetodi osana toimuva vooluhulkade või kütteväärtuste mõõtmise ebatäpsusi ja teatavad neist. Ettevõtjad rakendavad ühe rafineerimistehase, biokütuseid ja fossiilnaftat töötleva käitise või sisendjäätmekäitise koostöötleva käitise eri töötlemisüksuste suhtes sama katsemeetodi. Kui need üksused ei ole omavahel ühendatud ja nende vahel ei ole vooge, võivad ettevõtjad kasutada erinevaid katsemeetodeid. Kui käitisel koostöödeldakse sisendjäätmekäitise, võib käesolevat meetodikat ja radiosüsiniku (^{14}C) määramise teel kontrollimist rakendada üksnes juhul, kui sisendite tasandil on võimalik võtta kogum usaldusväärseid ja esindavaid proove, mis võimaldab määrata biosisalduse kogu sisendis.
4. Ettevõtjad peavad tagama, et valitud katsemeetodi avastamispiir võimaldab tõhusalt mõõta biokütuste või biogaasi eeldatavat osakaalu protsessis.
5. Kui ettevõtjad esitavad koostöötlemise kohta saadud tulemused, mis on saadud muu peamise katsemeetodiga kui radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhinev meetod, peavad nad tegema oma väljundiga regulaarseid katseid radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhineval meetodi kohaselt, et kontrollida oma süsteemi toimimise ja kasutatud peamise katsemeetodi tulemuste õigsust. Kõiki väljundeid, mille puhul teatatakse süsinikupõhisest biosisaldusest, tuleb radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhineva meetodiga kontrollida.

6. Kui biomassi töödeldakse koos fossiilkütustega, peavad ettevõtjad põhjalikult dokumenteerima ühisesse töötlemisse siseneva biomassi koguse ja liigi ning sellest biomassist toodetud biokütuse ja biogaasi kogused. Peale selle peavad ettevõtjad kõnealust teavet põhjendama tõenditega, mille hulka kuuluvad tulemused, mis on saadud kontrollimisel lõikes 1 sätestatud peamise katsemeetodiga ja kontrollimeetodiga, mis on sätestatud lõikes 5, või kui tuleb kindlaks teha bioloogilist päritolu vesiniku osakaal, siis artiklis 5.

Artikkel 2

Massibilansi meetod

1. Kui kasutatakse massibilansi meetodit, teeb ettevõtja sisendite ja väljundite kogumassi massibilansi täieliku analüüsi. Massibilansi meetodiga tuleb veenduda, et kõigi väljundite biosisaldus on proportsionaalne sisendite biosisaldusega ning et iga väljundi puhul määrakse radiosüsiniku (^{14}C) määramisel põhineva meetodiga leitud biogeense materjali osakaal. Iga väljundi suhtes kohaldatakse eri teisendustegurit, mis vastab kõige täpsemalt radiosüsiniku (^{14}C) määramistulemuste abil mõõdetud biosisaldusele. Väljundis võetakse arvesse heitgaasidest, tööstuse reoveest ja tahketest jääkidest tingitud massikadu. Massibilansi meetod peab hõlmama lähteainete ja toodete täiendavat analüütilist iseloomustust, näiteks süsteemi massivoogude lõplikke ja ligikaudseid analüüse.

2. Kui peamise meetodina kasutatakse massibilansi meetodit, peavad ettevõtjad arvutustes arvesse võtma nii oma tootmisprotsessi lähteaine kui ka väljundi niiskusesisaldust ja muid lisandeid, mis ei kuulu kütuse hulka.

Artikkel 3

Energiabilansi meetod

Kui kasutatakse energiabilansi meetodit, võrdsustatakse biogeense materjali energia osakaal kõigis naftarafineerimistehase koostöötlemisetapi väljundites biogeense materjali energia osakaaluga rafineerimistehase sisendis. Energiabilansi meetodiga dokumenteeritakse biomassi ja fossiilse lähteaine energiasisaldus ning koostootmisrajatisse suunatav protsessienergia. Nii biomassi kui ka fossiilsete lähteainete energiasisalduse arvutamisel lähtutakse lähteaine massist ja selle alumisest kütteväärtusest (LHV, mõõtühik MJ/kg). Selleks, et määrata kindlaks toodetud lõppkütuste biosisaldus, kohaldatakse kõigi koostöötlemisel saadud väljundkütuste suhtes bioenergiamäära, mille arvutamiseks jagatakse sisendbioenergia kogu sisendenergiaga. Iga väljundi suhtes kohaldatakse eri teisendustegurit, mis vastab kõige paremini radiosüsiniku (^{14}C) määramistulemuste abil mõõdetud biosisaldusele.

Artikkel 4

Saagise leidmisel põhinevad meetodid

1. Kui kasutatakse saagise leidmisel põhinevat meetodit, võivad ettevõtjad kasutada ühte kahest allpool kirjeldatud meetodist, et leida saagisekordaja, mida rakendatakse ühiste töötlemise suhtes kütuse tootmisel.

a) Saagise leidmise meetod A. Kõigepealt leitakse ja dokumenteeritakse mitmesuguste toodete saagised, kui töötlemisüksusi käitatakse ainult puhta fossiilse lähteainega või kui on tegemist teatavate rakendustega (nt väikesed kontsentratsioonid) katseüksustes, mis on esindavad kaubandusliku mastaabiga üksuste suhtes. Seejärel lisatakse sisendvoogu lähteainena kasutatava biomassi osa ning leitakse ja dokumenteeritakse saagisele järkjärguliselt avalduv mõju. Seejärel omistatakse igale tootele biosisaldus, lähtudes selle toote toodangu proportsionaalsest kasvust. Iga saagisekordaja kehtib ainult nende võrdlussisendite ja protsessi võrdlustingimuste korral, mille kohta saagisekordaja määrati. Ettevõtjad võivad eri protsesside ja käitamistingimuste jaoks kindlaks määrata erinevad saagisekordajad. Liikmesriigid võivad kooskõlas käesolevas määruses ette nähtud õigusnormidega määrata kindlaks saagisekordajad, mida ettevõtjad peavad nende territooriumil kasutama. Kui kasutatakse erinevaid saagisekordajaid, tuleb iga kord, kui kasutatakse uut saagisekordajat, teha radiosüsiniku (^{14}C) määramine ning kontrollida võrdlussisendite ja protsessi võrdlustingimuste vahelist seost ning seda vajaduse korral ajakohastada.

- b) Saagise leidmise meetod B. Selle meetodiga tehakse kindlaks koostöötlemisüksuse biosisendi ja bioväljundi vaheline seos. Selleks, et määrata kindlaks teisendustegur, töödeldakse mitu partiid lähteainet teadaolevates koostöötlemistingimustes, mille hulka kuulub süsteemi sisendite ja väljundite täielik kirjeldus. Pärast saagisekordaja korrelatsiooni määramist saab kordajat kohaldada sama liiki ja sama kvaliteediga biogeense lähteaine suhtes, nagu kasutatakse samas koostootmisüksuses, mis töötab samades käitamistingimustes.
2. Ettevõtjad võivad saagise leidmisel põhinevaid meetodeid peamise meetodina kasutada üksnes juhul, kui süsteemi hoitakse nende määratud käitamise võrdlustingimustes, mille hulka kuulub ka lähteaine kvaliteet. Kui ettevõtjad kasutavad saagise leidmisel põhinevat meetodit, peavad nad saagisekordaja kontrollimiseks kasutama radiosüsiniku (^{14}C) määramise meetodit vähemalt iga kord, kui nad muudavad käitamise võrdlustingimusi, ja tegema seda kooskõlas artikliga 6.
3. Ettevõtja tõendab tehase pidevat toimimist teadaolevates koostöötlemistingimustes, tehes ^{14}C määramise katse iga konkreetse biosisendiga, mida on kasutatud selle konkreetse saagisekordaja arvutamiseks.

Artikkel 5

Biogeense vesiniku osakaalu kindlaksmääramine

1. Kui tootmissüsteemis koostöödeldakse taastuvallikatest toodetud biogeenset vesinikku, peavad ettevõtjad dokumenteerima vesiniku päritolu ja selle kohta tõendid esitama ning samuti tõendama, et vesiniktootlemise seadmesse või muusse koostöötlemisüksusse suunatav vesinik
- a) ei ole mujal taastuvallikatest toodetud vesinikuna arvele võetud (et vältida topeltarvestust) ning
- b) töödeldakse lõppkütuse koostisse, mitte ei kasutata seda lihtsalt lisandite eemaldamiseks.
2. Ettevõtja võivad materjali vesinikusisalduse määramiseks enne ja pärast vesiniktootlust kasutada rafineerimistehastes levinud elementanalüüsi, näiteks CHN-katset (süsinik, vesinik, lämmastik), et dokumenteerida, kas kütuse vesinikusisaldus on suurenenud. Sellist suurenemist võivad ettevõtjad arvesse võtta kui täiendavat biokütust või biogaasi väljundi koosseisus. Vesiniktootlemisel või koostöötlemisel kasutatud vesiniku bioloogilise päritolu peab sertifitseerima tarnija või ettevõtjad ise, kui nad toodavad vesiniku enne selle kasutamist ise.

II PEATÜKK

NENDE VÄIDETE ÕIGSUSE KONTROLLIMINE, MILLE ETTEVÕTJAD ON ESITANUD FOSSILKÜTUSTEGA SAMAS PROTSESSIS TÖÖDELDUD BIOMASSIST SAADUD BIOKÜTUSE JA TRANSPORDIS KASUTATAVA BIOGAASI OSAKAALU KOHTA

Artikkel 6

Radiosüsiniku (^{14}C) määramise erinõuded

1. Radiosüsiniku (^{14}C) määramiseks kasutavad ettevõtjad kiirendi-massispektromeetrilist (AMS) meetodit. Kuid nad võivad kasutada ka vedeliktsintillatsiooni loenduse (LSC) meetodit, kui biogeenne osa on eeldatavasti vähemalt 1 mahuprotsent ning proov selle katsemeetodi kasutamiseks sobib, võttes eriti arvesse vedelikus sisalduvaid osakesi.
2. Ettevõtjad tagavad, et radiosüsiniku (^{14}C) määramiseks valitud katsemeetod on sellist liiki, millega saab biogeense osa usaldusväärselt avastada ja seda mõõta. Nad esitavad üksikasjad tulemuste mõõte- ja kordustäpsuse kohta.

3. Radiosüsiniku (^{14}C) määramisega tehakse kindlaks ka biogeense süsiniku kadu, mida põhjustab biogeensest lähteainest hapniku eemaldamise protsess; kao kindlakstegemiseks võrreldakse biogeense ja fossiilse süsiniku sisaldust sisend- ja väljundtoodetes.

4. Kui radiosüsiniku (^{14}C) määramist kasutatakse väljundi biosisalduse teise kontrollimeetodina ja selle tulemusena leitakse kõrvalekalle, mis on absoluutarvudes suurem kui 1 % ettevõtja kasutatava peamise meetodiga saadud tulemustega võrreldes, loetakse kehtivaks radiosüsiniku (^{14}C) määramisel saadud väärtused. Selle meetodika esimese kohaldamisaasta jooksul võivad ettevõtjad kohaldada 1 %-st suuremat kõrvalekallet, mis on absoluutarvudes 3 %; seda kohaldatakse, kuni ettevõtjad on oma katsemeetodite süsteemi paika reguleerinud. Peale selle vaatab ettevõtja läbi oma peamised katsemeetodid, et kõrvaldada sellise kõrvalekalde viinud süsteemivead ja vajaduse korral katsemeetodid vastavalt kaliibrida.

5. Peamise katsemeetodi ja teise kontrollimeetodina kasutatava radiosüsiniku (^{14}C) määramise kasutussageduse määramisel võetakse arvesse koostöötlemise põhiparameetrite keerukust ja varieeruvust nii, et oleks tagatud, et väited biosisalduse kohta kajastavad igal ajal selle tegelikku osakaalu. Ettevõtjad arvutavad biosisalduse osakaalu vähemalt iga partii või saadetise kohta. Kui ei rakendata meetodit, millega saab kaardistada väljundi süsinikusisaldusega seotud käitumistingimused iga partii või saadetise kohta, tehakse radiosüsiniku (^{14}C) määramine iga kord, kui lähtetingimustega võrreldes muutuvad lähteaine koostis (biogeense sisendi osakaal või vesiniku- ja katalüsaatorisisendi hulk üldmassis), protsessi parameetrid (protsessi absoluutne temperatuur [K] või protsessi absoluutne rõhk [Pa]) või toote koostis rohkem kui 5 %. Toote koostise parameetrite hindamise alusena kasutatakse süsiniku, hapniku ja lämmastiku elementanalüüsi ning vee- ja tahkete ainete sisalduse analüüsi. Igal juhul tehakse radiosüsiniku (^{14}C) määramine vähemalt üks kord iga nelja kuu jooksul.

Artikkel 7

Dokumenteerimine, protsessijärelevalve, audit ja kõrvalekalletest teatamine

1. Kui ettevõtjad väidavad, et nende turule lastavas kütuses on teatav biokütuste või biogaasi osakaal, peavad nad vähemalt kaks aastat hoidma alles proove ning dokumenteeritud mõõteandmeid ja arvutusi. Ettevõtjad tagavad sertifitseerimisasutustele ja nende audiitoritele täieliku juurdepääsu sellistele proovidele, dokumentidele ja muudele tõenditele. Ettevõtjad koostavad kasutatud peamise katsemeetodi üksikasjaliku kirjelduse, mis sisaldab teavet selle mõõte- ja kordustäpsuse kohta, mida on kontrollitud ka radiosüsiniku (^{14}C) määramisega, ning katsemeetodi rakendamise korra.

2. Selleks et vältida kõrvalekalde ohtu ja hõlbustada nende väidete täpsuse tagasiulatuvat kontrollimist auditi teel, mis rafineerimistehased või muud kaastöötlemiskäitised on oma kütuste biogeense osa kohta esitanud, rakendavad ettevõtjad üldist massibilansisüsteemi, mis näitab biogeenset osa sisendis ja väljundis. Nad teevad selle massibilansi arvutuse paralleelselt peamise katsemeetodi kasutamisega, et kontrollida ja võrrelda mõlema meetodi tulemusi toodetud lõppkütuste biogeense osa hindamisel.

3. Kui ettevõtjad segavad koostöötlemise väljundit muude kütustega rafineerimistehase või muu kaastöötlemiskäitise piires, peavad nad kasutama massibilansisüsteemi, mis võimaldab segada fossiilkütustega samas protsessis töödeldud biomassist saadud kütuste saadetisi muude kütustega ja annab ühtlasi asjakohast teavet saadetiste omaduste ja suuruse kohta kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 30.

4. Kõiki ettevõtjate turule lastud biokütuste või biogaasi osakaalude kõrvalekaldeid, mille sertifitseerimisasutuste audiitorid leiavad, käsitletakse oluliste mittevastavustena ning neist teatatakse viivitamata vabatahtlike kavade või muude sertifitseerimiskavade haldajatele, kes kontrollivad biomassist saadud kütuse vastavust direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõigetes 2–7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ning kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumidele.

5. Ka liikmesriikide pädevad asutused võivad käesoleva määruse artiklites 6 ja 7 osutatud meetodeid kasutades kontrollida ettevõtjate väiteid biokütuste või biogaasi osakaalu kohta kütustes, mida nad turule lasevad. Kõigist sellise kontrolli käigus leitud kõrvalekaltest teatatakse viivitamata sertifitseerimisasutusele ja selle vabatahtliku kava või muu sertifitseerimiskava haldajale, mille raames väited on sertifitseeritud.
6. Kui sertifitseerimisasutused või liikmesriikide pädevad asutused esitavad sellise teate, tuleb asjaomase sertifitseerimiskava raames kohe tegutseda ja juhtumit uurida. Kui uurimine kinnitab sertifitseerimisasutuse või liikmesriigi pädeva asutuse järeldusi, käsitatakse kõrvalekaldeid sertifitseerimiskava raames olulise mittevastavusena ja ettevõtjale antud sertifikaat peatatakse viivitamata.
7. Selleks et väidete täpsust parandada, võetakse väidetele vastavate arvutuste uuesti tegemisel aluseks kontrollimise käigus kindlaks tehtud vähimad väärtused. Peale selle tuleb ettevõtjat sertifitseerimiskava raames tungivalt üles kutsuda oma katsemeetodeid läbi vaatama, et parandada muu hulgas kõik süsteemivead, mis selliseid kõrvalekaldeid põhjustavad.
8. Enne ettevõtjale antud sertifikaadi peatamise lõpetamist kinnitatakse sertifitseerimisasutuse järgmise auditiga ettevõtja võetud meetmete tõhusust.

III PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 8

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 5. juuni 2023

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN